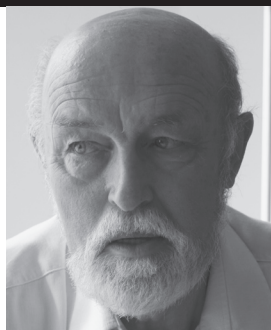

Janez Kajzer

Poslednja novica o Amaliji

Na nekem družabnem srečanju sem naletel na Nastjo, staro znanko iz šolskih let. Ne, ni bila ravno moja sošolka, hodila je leto, dve leti za mano. Srečevala sva se v šolskem literarnem krožku, eden ko drugi sva klepala verze, slabe seveda, no, morda povprečne. Oba sva mislila, da jih morava objavljati v šolskem glasilu in oba naju je mladostna zanesenost kmalu minila. Najine verze je kot verze tolikih drugih odpihnila prva sapa.

Po toliko letih z Nastjo, zdaj dostojanstveno gospo v zrelih letih, ne veva o čem govoriti. Skozi usta se nama spotikaje kotrljajo banalne konvencionalnosti. Iz zadrege mi omeni svojo nekdanjo sošolko Amalijo in me nekako hudomušno opozori na moje *hojenje* z njo. Opazko občutim kot poseg v svojo zasebnost. Je bilo tisto *hojenje*? Kje je že to! Že vsaj dvajset let se je nisem spomnil. V tem trenutku pa mi je živo stopila pred oči: suha, skromno, neopazno oblečena, z drobnim obrazom, v katerem so tičale temno rjave oči, vse prej kot lepotica, mislim, da je imela obraz posut z mozolji. A je bila kljub temu privlačna šestnajstletnica, jaz pa sem jih imel sedemnajst. Tudi njo je privlačilo pisno izražanje, a ne verzi kot naju z Nastjo, ampak zgodbe. Tiste njene zgodbe! Le z veliko težavo jih vlečem iz spomina. V njih ni bilo nobene živahnosti, nobene krepke besede, po tolikem času se mi celo zdi, da so bile medle, neizrazite. Korak za korakom mi uspe iz teme pozabe izvleči njihovo generalno črto: vse so se dogajale v internatskem okolju; nekakšni pogovori z vrstnicami; zamere do nerazumevajočih pedagogov; neprijetno, nelagodno počutje mladostnice, ki bi hotela v drugačno, trdnejše okolje, a se mora znova in znova sprijazniti z internatskimi stenami, velikimi skupinskimi spalnicami, s sivimi učilnicami, z večno enako nesimpatičnimi, odtujenimi obrazi, z mrmranjem, ki se pretaka po internatskih prostorih, se odbija od sten in umazanih oken, valovi in se boleče zadira globoko v tvojo notranjost. Z natisnjeno resnico o vsem tem je hotela prestopiti v drug, udobnejši svet.

Branil sem se: tisto z Amalijo ni bilo *hojenje*, družil naju je le skupen interes za izražanje, še ta je bil umišljen. Tudi sicer sva se videvala le kratko razdobje, morda samo nekaj tednov, no, prav mogoče da nekaj mesecev; in v vsem tistem času je najin odnos ostal na ravni prvega srečanja.

Toda Nastja, ki je svoj davni pogled na naju nepričakovano ohranila v spominu, se hudomušno smeji in me sprašuje, ali sem jo pozneje še videval.

Seveda ne. Tudi slišal nisem zanjo nikoli več. Bog ve, kje je pristala. Zaradi njene milobe, ki se ji je razlivala po obrazu, in morda zaradi smisla za pravičnost, ki so ga izžarevali njeni spisi, sem si jo predstavljal kot medicinsko sestro. Više se ni mogla povzpeti. Nisem vedel, kakšna je bila kot dijakinja. Nikoli ni govorila o tem, nad nobenim predmetom se ni posebej navduševala. Zdaj si jo predstavljam v kakem zdravstvenem domu ali med bolniškimi posteljami; resnoba, zaskrbljena za paciente. Seveda verjetno ni samo sestra, ampak tudi žena in hkrati mati, zdaj seveda že babica. Nekdanje bežno srečanje z mano, ki sem bil sicer do nje prijazen in čuteč, mora biti tudi zanjo samo še daljen spomin, morda celo sploh nikoli ne vznikne. *Čuteč? Zakaj čuteč?* Ta izraz mi pride na misel, kadar se je spominjam. Kot da bi z vso svojo bitjo zahtevala takšno *čutečnost!* Celu, kot bi moledovala zanjo! Toda v resnici mi ob najinih srečanjih o sebi ni povedala nič takega, kar bi zahtevalo sočustvovanje ali razumevanje ali sploh kar koli.

Nastja, ki je kar vztrajala pri nenadni obuditvi davnega spomina, me je še enkrat vprašala, ali res nisem več slišal o njej.

– Res, res!

Torej se je ponudila, da po svojih družabnih zvezah, končno sta bili sošolki, poižve, kam je življenje zaneslo Amalijo. Ko se srečava prihodnjič, mi je obljubila, mi bo že vedela povedati.

Pozneje sem se zalotil, da se znova potapljam v davno pozabljeno dogajanje. Nastja naju je z Amalijo videla kot par, najino razmerje je poimenovala *hojenje*, sem si ponovil. Po mojem je pretiravala.

Dobro, naj se za hip ustavim pri tem. Imel sem sedemnajst let in še prav nobenih ljubezenskih izkušenj. Za mano sta bili dve zaljubljenosti, vsaki od njiju sem takrat pripisoval velik pomen. Čeprav sem mislil, da sem, prvokrat trinajstletnik, drugokrat petnajstletnik, v dekle zaljubljen, sem bil v resnici zaljubljen v ljubezen, v tisto iz prebranih romanov. Ne enemu ne drugemu dekletu nisem razodel svojih čustev. In ob obeh sem se počutil namišljeno neusliščan in celo zavržen ter sem se zvijal v ljubezenski boli. Oboje seveda ne šteje.

Za mano je bilo tudi že nekaj trših izkušenj, ki pa niso bile pospremljene z radostnimi ljubezenskimi čustvi. Kakšno dekle sem si že upal trdno objeti, a

sem vsakokrat, ko bi morda napredoval korak do svoje zmage, odnehal. Ali pa je pametno ravnala ona, ker je sprevidela, da iz tega ne bo nič resnejšega, ter je samo sebe in tako tudi mene zadnji trenutek streznila.

Amalija, to moram priznati, je bila prvo dekle, s katero sem se zares skušal zblížati. Pustila mi je, da sem jo spremljal do mestnega avtobusa in ji celo nosil šolsko torbo. Ne spomnim se natančno, toda bržkone sva se pri tem kdaj dotaknila z roko. Včasih sva se srečala tudi na šolskih hodnikih ali na dvorišču. Nekoč sva se v dolgem pogovoru zadržala v prazni učilnici, in ko je vanjo nenadoma vstopil ravnatelj, je nekako v zadregi obstal pred nama, ki sva tesno drug ob drugem skoraj šepetala.

O čem mi je šepetala? O internatskem življenju seveda in o tem, da bi rada tisto čudno in nič kaj lepo življenje upesnila v svojih zgodbah. Pri čemer mi sploh ni povedala, ali je internatska izkušnja že za njo ali pa še vedno živi v internatu. Jaz pa tudi nisem bil radoveden. Ni mi prišlo na misel, da bi jo vprašal, zakaj pravzaprav živi v internatu, saj ni nikoli omenila, da bi bila doma od kje drugje in bi bil internat tako njena usoda, tudi njena govorica ni izdajala nobenega narečja. Mladi ljudje se zanimajo le drug za drugega in jih prav malo briga, kdo so njihovi bližnji. Tako mi ni nikoli omenila svojih staršev, ne matere in ne očeta in ne morebitnih sester ali bratov. Sam pa je tudi nisem vprašal po njih.

Zato pa mi je, medtem ko je s svojimi temnimi očmi iz velike bližine zrla vame, pogosto pripovedovala o nekem od nje precej starejšem prijatelju, študentu filozofije in psihologije. Ime mu je bilo Lajči in je bil, kakor je izdajalo že njegovo ime, doma z roba domovine, z Goričkega v Prekmurju. Slikala mi ga je kot nadvse prizadevnega študenta z velikimi ambicijami in tudi kot res prijaznega sočloveka, s katerim se je mogoče prijateljsko pogovoriti o vsem, kar človeka teži. Nikoli mi ni razložila, kako sta se srečala in kakšno je njuno razmerje. Poudarjala je le, kako on vse ve, najbolje presoja o vsem in kako vsestransko je ustvarjalen; skratka fant, ki ga ne srečaš za vsakim vogalom.

Seveda sem ji vse do pike verjel in se nisem vprašal, kaj ob nji počnem jaz. Midva sva prijateljevala, se pogovarjala, skratka rada sva bila drug ob drugem, na kaj več nisva pomislila, vsaj jaz ne. Zdelo se je, da je enako z njo, saj sta mirnost in krotkost, s katerima je bila prekrita, pričali o prav podobnem počutju.

Nekoč, ko sva se pogovarjala še posebej dolgo, mi je zatrdila, da je Lajči nadvse miren in nenasilen fant, ki ni zmožen izrabiti njune bližine. Naslikala mi je, kako ležita drug ob drugem ter se ure in ure pogovarjata o vsem mogočem, pa se je niti ne dotakne. Ko mi je pripovedovala o tem, se mi je to zdelo normalno in pohvalno. A po desetletjih, ko sem se

nenadoma soočil z davno preteklostjo, sem podvomil tako o njeni trditvi kot o obrazložitvi. Tule je prijetno šestnajstletno dekle, ob njej pa dvaindvajsetletni študent. Ni ravno pogosto, da prijatelji, ki so samo prijatelji, ležijo drug ob drugem. In kje se je to sploh dogajalo? Pri njej doma? V njenem internatu? V študentskem naselju? Kar koli mi je že pripovedovala, mi je vsekakor povedala le na pol. Nekoliko sem to zaslutil že takrat, a nisem drezal v to.

Sploh pa se nisem vprašal, kakšen smisel ima najino prijateljevanje, če ima tako imenitnega prijatelja že nekje drugje, povrhu starejšega, študenta, dozorelega človeka, ki se je prav tako kot ona ukvarjal s pisanjem, le da je bil pri tem, že glede na svoja leta, uspešnejši in je kaj objavil tudi v pravih revijah, ne samo v šolskih listih.

Sčasoma sva se srečevala vse redkeje in potem sploh ne več. Najino prijateljevanje je preminilo, kot ugasne sveča. Nekoč precej pozneje sem se ga v družbi s prijateljem nalezel, pravzaprav je šlo za mladosten eksces. Za mizico nekega bifeja v središču mesta sva tako rekoč na eks spila steklenico albanskega konjaka, ki sva si ga dala prinesiti na mizo v velikih pivskih kozarcih. Natakarkar, ki nama je stregel, je naredil v bifeju nekaj reklame za najino početje, kajti takoj za njim je iz notranjosti prihrumelo nekaj gostov in eden izmed njih, znan umetniški obraz, naju je krohotaje spraševal, ali je to, kar počneva, vozovnica za onstranstvo.

Ni bil poskus samomora, bila je le neumna mladostna objestnost, postavljanje, nesmisel. Ko sva pijačo ogabnega okusa pogoltnila do zadnje kaplje, da so se nama lepila usta, sva se majaje, kot pravi pijanci, odpravila po ulicah. Kmalu sva se zgrešila in sva šla naprej vsak po svoje. Mene je odneslo k Amaliji – torej sem moral vedeti, kje stanuje, bila je to neka stanovanjska hiša, morda celo vila. Pozvonil sem in prikazala se je na stopnicah. Ko me je zagledala, je takoj vedela, kaj se je zgodilo. Položila si je prst na usta. Prijela me je pod roko. Vodila me je stran od tiste hiše. Posedla me je na klop v nekem parku. Zatem me je držala za roko in za rame. Ves čas mi je nekaj govorila: nežno, kot mama, ki tolaži otroka. V njenem izrazu ni bilo ne jeze ne strahu. Sčasoma sem zdrsnil v dremež. Ko sem se prebudil, je ni bilo več ob meni. Nisem se zavedel, kdaj je odšla. Vsekakor je prebila ob meni več ur in vsakokrat, ko sem se hotel pognati s klopi, me je s prijemom roke zadržala.

Od tistega dalje je zares nisem srečal nikoli več, niti je nisem iskal. Ostal je samo še oddaljen spomin.

Nekaj let pozneje me je neka stvar vseeno nepričakovano in presenetljivo spomnila nanjo. Omenil sem že, kako me je še čisto mladega zaposlovala sla po izražanju, seveda po pesnjenju. Toda tisto nagnjenje se

je, tako kot skoraj vsako, kmalu skrhalo. A ne čisto do kraja. Besednemu izražanju sem ostal vdan, le na dosti bolj realnih tleh. Začarali so me časopisni stolpci. In prav kmalu sem bil kot novinar povabljen v žirijo nagradnega natečaja neke literarne revije. Prebrati je bilo treba kar sto petdeset zgodb. Vendar to zame ni bila nadležna tlaka, z veseljem sem se zarinil v neštete natipkane strani.

Vse zgodbe so napisali mladi. Večidel so bile na ravni na hitro napisanih domačih ali šolskih nalog: površno zasnovane, dolgočasne, bledikave. Vse po vrsti so govorile o znanih stvareh. Mnoge so se končevale z različnim poukom, skoraj z navodilom, kako ravnati v popisanem položaju. Nekateri pisci so menili, da bodo bralca navdušili s patriotsko zasnovo; v njihovih zgodbah je mrgolelo slovenskih naravnih lepote, od Bleda do alpskih vršacev. Mnoge zgodbe so govorile o ljubezni, pravzaprav bolj o zaljubljenosti; stokrat slišano.

Toda ena izmed tistih ljubezenskih zgodb me je takoj pritegnila. Že po nekaj stavkih sem pogledal na zadnji list, kdo jo je podpisal. Lajči, Amalijin prijatelj, tisti, ki ga je tako občudovala in s katerim se je leže pogovarjala! Zgodba je bila dolga kakih trideset strani. Radovedno sem jih prebiral. Lajčijev slog je bil prijeten, tekoč, samo pripovedovanje zanimivo, besedišče bogato. V preteklosti sem že prebral nekaj njegovih natisnjenih zgodb in vse po vrsti so bile realistične, tudi socialne; o revnem podeželju (njegovem Goričkem), o preprostih podeželanih, o drobnih krivicah, ki se jim gode, in o upanju, da se jim bo godilo boljše. Ta zgodba, ki sem jo prebiral zdaj, pa je bila ljubezenska. Prav čutiti je bilo, da je pri pisanju v zadregi, da se tovrstnega pisanja loteva prvič. Medtem ko je socialne krivice popisoval s suverenostjo razgledanega študenta, je pred krhko in neznano ljubezensko snovjo obstal nekako krotak in nemočan.

Prav kmalu sem spredvidel, da ne gre za izmišljeno ljubezensko povest, ampak za avtorjevo osebno izkušnjo, ki si jo je prizadeval podati kar najbolj natančno in psihološko utemeljeno. Že po nekaj stavkih sem v junakinji zgodbe prepoznal Amalijo. Posnel je celo njen način govorjenja, zapisal besede, ki jih je pogosto uporabljala, in njene zelo osebno obarvane pripombe. Nekoč se mi je njeno govorjenje zdelo navadno, ustrezno prijateljskemu ozračju, v katerem sva se pogovarjala. V Lajčijevi zgodbi pa se je enako govorjenje, tako po slogu kot po vsebini, zdelo zelo posebno, lahko bi ga označil kot poudarjeno romantično-sentimentalno. Uporabljala je številne pomanjševalnice in ljubkovalne izraze. Svojemu prijatelju, Lajčiju, je nadevala najrazličnejša živalska imena, seveda le imena močnih, občudovanja vrednih živali. Izražala je čudenje svetu, ki jo

je obdajal. Mnoge njene izrečene misli so odražale njen še neizoblikovani naivni svet šestnajstletnice.

Razmišljala sta, tako je poudaril, večinoma leže drug ob drugem, kar mi je bilo že znano. V zgodbi pa je bilo natresenih tudi mnogo meni neznanih podrobnosti, ki so trdno pričale, da gre za ljubezenski par; ta je ob bogatem duševnem doživljanju razumljivo izkusil tudi vse telesne ljubezenske radosti, od dotikov do viharnih vrhuncev stapljanja v eno.

Ne glede na svojo nekdanjo udeležnost (pravzaprav neudeležnost) v tej zgodbi se mi je zdela stvaritev zrela, zanimiva, uspešno napisana in vredna objave. Toda drugi člani žirije niso delili mojega mnenja, zgodbo so, kar se mi je zdelo vredno pozornosti, označili kot premalo družbeno utemeljeno (to je bilo v duhu časa, ki je vse meril po nekih visokih družbenih normah) in celo kot zasebno, torej kot fotografijo, namenjeno družinskemu albumu. Morda jih je k taki oceni nagnilo v resnici nekoliko *pocukrano* govorjenje obeh protagonistov. Tako zgodba ni bila nagrajena, niti ni bila nikoli objavljena.

Seveda mi je Lajčijeva pripoved vzbudila kup spominov na tisti kratek čas, ko sem prijateljaval z Amalijo. In mi zastavila kup vprašanj. Zakaj je pravzaprav vzdrževala stik z menoj? S čim sem jo privlačil? Je slutila, da bi se z Lajčijem lahko končalo? Ji kaj na njem ni bilo všeč, česar ni opazil niti on? Kako je zmogla razumevanje in nežnost ob mojem pijanskem ekscesu, ko je bila vendar z dušo in s telesom pri nekom drugem? Kopica neodgovorjenih vprašanj. Je pa Lajčijeva zgodba potrdila moje nekdanje gledanje nanjo; njeno govorjenje, njen pogled, njena hoja, njeni odzivi so se mi že takrat zdeli krhki, ranljivi. Sočasno sem gledal nekakšen film o podobnem dekletu, pretresljivo pripoved o krhki ženskosti, nezreli za grobosti sveta. Tisti zdobljivi svet v filmu je bil povsem primerljiv z njo, kakor sem se je spomnil sam in kakor se mi je zdaj kazala v Lajčijevi pripovedi.

Srečanje z Amalijo v tisti zgodbi je bilo zares moje zadnje. Od tedaj so minila dolga desetletja. Ni pa bilo to moje zadnje srečanje z Lajčijem. Ne tako dolgo za tem, ko sem prebral njegovo zgodbo, je njegovo ime vzniknilo v kriminalnih kronikah časopisov.

Resnici na ljubo naj pripomnim, da sem se medtem znašel v Lajčijevi bližini, kakor se pač znajdejo ljudje, ki pripadajo približno isti generaciji. Zdel se je izjemno samozavesten: človek, ki ve, kaj hoče; ki ima pred seboj natančno začrtano prihodnost. Že prej na poseben način opozorjen nanj, sem opazil, da se tudi med ženskim svetom giblje zelo suvereno in da tako s svojim postavnim videzom kot s sproščeno govorico naredi vtis nanj. Zanj je veljalo, da je frajer, kar koli že to pomeni. Nikoli nisva spregovorila, a sem čutil, da je vedel zame. Morda je bilo tudi njemu kdaj

sporočeno, kako dobro se razumeva z Amalijo in kako nenasilen značaj da sem. Toda njemu, kar nekaj let starejšemu in bolj razgledanemu ter tudi že upoštevanemu v njegovih strokovnih krogih in seveda neznansko bolj izkušenemu v ljubezenskih zadevah, se zagotovo ni zdelo vredno niti za hip ukvarjati se z mojo nedozorelo malenkostjo, kaj šele zganjati kakšno nespametno ljubosumnost. Ljubosumja nisem občutil niti sam, saj je bilo ljubeznivo nagnjenje med Amalijo in mano že končano in mi je bilo zares malo mar, s kom se družim ali kdo se družim z njo. Le kdaj pa kdaj sem se zalotil pri misli, da je zame kljub dolgim tihim pogovorom ostala skrivnostna neznanka, ki mi je o sebi povedala neznansko malo, še manj pa o tistih, iz katerih je izšla.

Bilo je konec poletja, ko so se vsi od nekod vračali: z morja, s hribov, s popotovanj po tujih deželah. Z ene slednjih, ne vem iz katere, se je pred kratkim vrnil tudi Lajči, so mi omenili znanci. Mi pa tega ne bi omenjali, če jih ne bi vznemirilo njegovo slabo zdravje. Poprej ves čil in čvrst se je vrnil bled in upadel, komaj da se je držal na nogah. Njegova prva pot je bila v bolnišnico.

Tri, štiri dni pozneje nas je pretresla novica, da je umrl. Bilo mi ga je žal, kakor bi mi bilo žal slehernega vrstnika. Žal mi ga je bilo tudi zaradi Amalije, ker ji je morda pomenil več, kot sem slutil. Njegova nenadna, nerazložljiva smrt je tako v meni kot v mojih vrstnikih pustila nekakšno tesnobo. O smrti še nismo razmišljali, le redko kdo izmed nas se je že srečal z njo. Je mogoče, da pokosi fanta na vrhuncu njegovih moči, ko je šele diplomiral, ko še tipa, kam bo usmeril svoje moči, kako bo spreminjal svet? V pogovorih smo ga pogosto omenjali in vsakokrat umolknil. Nisem šel za pogrebom, toda menda je bila tam prava množica in mnoge je dogodek ganil do solz.

Nekaj tednov za tem je vzniknila novica, da so Lajčijevo truplo obducirali, menda prav zato, ker si tudi medicina ni znala razložiti vzroka njegove smrti. Tudi obdukcija, se je zdelo, ni obrodila sadov in tako bo njegova nenadna smrt za vse večne čase ostala skrivnost. Toda še kak dan pozneje je nekdo vedel povedati, da so v Lajčijevem telesu našli sledove strupenih snovi, ki bi lahko bile smrtonosne. Hkrati se je šušljalo, da po njegovem življenju brska policija. Tudi nekatere njegove znance so izprašali, kam je zahajal, kakšne navade je imel, s kom se je družil, policijo je na primer zanimalo, ali se je komu s čim zameril, kakšna je bila njegova spolna usmerjenost, ali ni bil morda usmerjen k lastnemu spolu, s kakšnimi ženskami se je družil, po kaj je hodil v tujino. Meni se je zdelo to poizvedovanje precej rutinsko in *brezzvezno*. Veliko prahu za nič! Gotovo obstaja vzrok smrti, a zanj ne bomo zvedeli, naj še tako vohljamo naokrog. Pametneje bi bilo sprijazniti se s tem in ne motiti njegovega pokoja.

Govorice so sčasoma potihnile, kot potihne sleherna vznemirjenost. Toda precej pozneje, čez mesece, morda celo čez pol leta, nas je znova vznemirila novica, povezana z Lajčijevo smrtjo.

Tokrat je novica zaokrožila tudi po medijih. Za Lajčijevo smrt so obdolžili neko meni neznano gospo, magistro Leopoldino Schweitzer, za katero dotlej nisem slišal. S pokojnim Lajčijem naj bi imela razmerje. (Torej je bilo poprej končano tudi razmerje z Amalijo, sem pomislil.) Gospa je bila menda za celo generacijo starejša, lahko bi bila Lajčijeva mati. Bila je menda ločenka in kljub svojim letom presenetljivo mlado-stna. Izobražena ženska, magistra farmacije, po domače lekarnarica. Z Lajčijem so ju videvali kar nekaj let, vse do pred kratkim, ko je gospa magistra ugotovila, da se razen z njo videva tudi z neko študentko. Slišal sem tudi ime tiste študentke in se prepričal, da ne gre za Amalijo. Kar oddahnil sem si.

Govorice o redkem razmerju med priletno gospo in še mladeničem so se razplamtele. Ugibanja so bila najrazličnejša. Ni ga bilo, ki ne bi imel svoje verzije o vzroku za Lajčijevo smrt. Toda zasliševalci so očitno dobro opravili svoj neprijetni posel. Gospa, ki se ni mogla sprijazniti z mislijo, da bo izgubila svojega šarmantnega ljubimca, je prav kmalu priznala, da mu je v pijačo podtaknila kalijev karbonat ali ciankalij, kakor mu pravimo laiki. Sprva mikroskopsko malo, komaj kaj, le toliko, da bi oslabil in bi bil tako bolj odvisen od njene nege. Pozneje, ko kljub vihnemu besednemu obračunu novega razmerja ni prekinil, je bil deležen smrtno doze: Če ne more biti moj, ne bo od nobene! Magistra je svojo krivdo v celoti priznala. Svoje dejanje je opravičevala s popolno meglo, v kateri se je znašla. Sodniki so upoštevali vse olajševalne okoliščine: njeno dotedanjo nekaznovanost, priznanje in obžalovanje, težke okoliščine njenega življenja, dejstvo, da ji je bila strupena snov dostopna, grdo, objestno, nespametno obnašanje mladega ljubimca, upanje, da jo bo hudo dejanje za vselej spametovalo in ne bo več nevarna svojim bližnjim. Kljub temu so ji prisodili dvajset let zapora. Na sojenju se ni poslovila samo od svobode, ki je je bila dotlej deležna, izrečena sodba je bila zanjo hkrati mrtvaška zavesa, za katero se je skrtil sleherni smisel njenega bivanja.

Turobna zgodba je počasi potihnila. Mnogi so zatem še bolj obžalovali Lajčijevo smrt. Našli so se tudi, ki so menili, da si je sodbo napisal sam. Obsojenka je nasprotno naletela predvsem na usmiljena ženska čustva. Seveda so njene vrstnice, tako kot sodniki in javnost, menile, da je ravnala napačno in nespametno, toda kdo je lahko razsodnik, ko se ljubosumje do kraja razvihra, ko po glavi divja vulkanski ogenj in ko ni več mogoče ločiti zla od dobrega; ko te ohranja pri zavesti samo še neznosna bolečina,

ki ji ni videti konca; in ko je z vsem intelektom, kakršnega je magistra zagotovo imela, ne moreš premagati.

Pred nekaj dnevi sem na nekem družabnem dogodku spet naletel na znanko Nastjo.

– Ti, mi je rekla, poizvedela sem o Amaliji, kakor sem ti zadnjič obljubila.

– Sem imel prav? Je postala medicinska sestra? sem povprašal s pretirano zaverovanostjo v svoje sklepanje.

– Nič ni postala, mi je odgovorila, preden bi ji zastavil novo vprašanje. Umrla je že takrat, še čisto mlada. Samomor!

Novica me je spodsekala. Zatopil sem se vase.

Nastja je nadaljevala: Zadnjič ti nisem hotela omeniti, dokler se ne bi prepričala. Saj gotovo veš, čigava hči je bila?

– Ne vem.

– Amalija je bila, je poudarjala, da ja ne bi bilo pomote, nezakonska hči magistre Leopoldine Schweitzerjeve. Ja, Lajčijeve morilke.

Ker je na mojem obrazu razbrala, da očitno ne razumem nič, mi je še pojasnila: Seveda nisi mogel vedeti, ko pa je imela Amalija čisto drug priimek!

Zdaj se je meni sesuval svet. Nobenega vprašanja več nisem zastavil, tudi ga nisem bil zmožen in tudi ga ni bilo treba. V hipu, v enem samem rezkem, pekočem preblisku sem razumel in dojel vse, kar se je zgodilo pred davnim časom in mi je ostalo vse doslej prikrito. Nezakonska hči Leopoldine Schweitzerjeve, ženske, ki se ji je po prestani polovici kazni odstrla siva zavesa, ločnica od svobodnega sveta, in sme zdaj početi vse tisto, kar je dano navadnim smrtnikom, naj je tega še tako malo in naj je še tako skromno!

Amalijo pa je črna mrtvaška zavesa pregnila za vedno in dokončno, ne da bi ji bilo dano stopiti v odraslost. O njeni smrti niso pisali. Nihče se ni vprašal o vzrokih zanjo. Njena smrt še vznemirila ni nikogar.

Zato mi je kar naprej govorila o internatih, v katere jo je v svojih zmedenih stiskah potisnila mati! Zato mi ni nikoli omenila očeta, za katerega najbrž sploh vedela ni in ki mu očitno ni bilo mar otroka, nezaželenega in neprijetnega plodu gole sle brez sledi ljubezni. Zato mi ni nikoli omenjala družine in družinskega življenja, ker so jo starši za oboje prikrajšali. Zato je tako silovito in celo strastno iskala prijateljstvo, razumevanje, pomoč, tolažbo. Jaz ji iskanega nisem ne znal ne zmoget dati. Lajči ji je očitno vse to dajal.

Ne, sploh mi ni bilo treba spraševati. Že dolgo sem vedel, da je bil Lajči njen fant, njen partner, v katerem je videla vso svojo prihodnost. Pri meni je iskala le potrditev pravilnosti svoje poti; bil sem njeno občinstvo.

Nobenh podrobnosti ne poznam, nič ne vem, nikoli je nisem vprašal, kje sta poležavala in se pogovarjala. Toda ali se ni Amalija po tem, ko je prerasla neštete internate, morda le naselila pri svoji materi? Tista vila, kjer sem nekoč pozvonil ... Ali nista morda ležala drug poleg drugega v tisti vili? Ali ni pogled nanju, na dve zaljubljeni duši in telesi, vznemiril njeno mater, posebej dovzetno za telesne užitke? Zapostavljeno, odvečno, nezaželeno dekle s številnimi atributi svojega nezakonskega statusa si v materinih očeh preprosto ne bi smelo privoščiti tiste bližine. Toda, mi predira možgane, saj ni nihče presojal, odvezemal ali dajal. Tam je bil tisti drzni, samozavestni, objestni mladenič Lajči in tam se je znašla gospa magistra, še vedno polna, strastna ženska. Zaželela si ga je. Zaželel si je je, ne glede na to, da se je poprej prepletel z njeno nezakonsko hčerjo. Zavrgla sta jo, oba, kot upoštevanja nevredno igračko ali nepotrebno smet, ne da bi kdo od njiju za hip uzrl njeno rahlost, občutljivost, ranljivost. Morda je bila pri njej posredi nepremagljiva, strastna želja po objemu. Pri njem pa: le zakaj bi se branil zrelega sadu, položenega predenj! Ko ju je Amalija ugledala v ljubezenskem objemu, ko je dojela, ko ni mogla verjeti, ko se je nanjo zgrnila vsa krutost tega sveta, od tam, kjer je najmanj pričakovala, jo je preplavilo, zažgalo, raztrgalo. Nobene odrešitve ni videla, nobenega upanja ni gojila, ničesar ... takrat je, zvičajoč se od notranjih bolečin, segla sama po sebi. Morda je, tiho internatsko dekle, ta kruti poseg od nekdanj nosilo s seboj. Takrat ni nihče ugibal, zakaj ... Tih pogreb sredi dopoldneva z nekaj pogrebci. Brez osmrtnic, brez žalosti. Je pač storila ... Saj je bila pogosto videti depresivna in je sploh bila žalostna.

Onadva pa sta na hitro in silovito tešila svoje surovo poželenje. V upanju, da si bosta ustvarila Raj. Nista si ga. Ker si ga ni še nihče.